OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

# 2003 Rhif 710 (Cy.86)

# GOFAL CYMDEITHASOL, CYMRU
# PLANT A PHERSONAU IFANC, CYMRU

## Rheoliadau Gwasanaethau Mabwysiadu Awdurdodau Lleol a Diwygiadau Amrywiol (Cymru) 2003

| | | |
|---|---|---|
| *Wedi'u gwneud* | - - | *12 Mawrth 2003* |
| *Yn dod i rym* | - - | *30 Ebrill 2003* |

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd iddo gan adrannau 9(2), (3) a (3A) a 67(5) o Ddeddf Fabwysiadu 1976(**1**) ac adrannau 12(2), 15(3), 16(1), (2) a (3), 22(1), (2)(a) i (d), (f) i (j), (5)(a) a (c), (7)(a) i (h), (j) a (8)(c), 33, 34(1), 35 a 118(5) i (7) o Ddeddf Safonau Gofal 2000(**2**) a phob pŵer arall syn ei alluogi yn y cyswllt hwnnw, drwy hyn yn gwneud y Rheoliadau Canlynol:—

## RHAN 1

### CYFFREDINOL

**Enwi, cychwyn a chymhwyso**

**1.**—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Gwasanaethau Mabwysiadu Awdurdodau Lleol a Diwygiadau Amrywiol (Cymru) 2003 a deuant i rym ar 30 Ebrill 2003.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys i Gymru yn unig.

**Dehongli**

**2.**—(1) Yn y Rheoliadau hyn —

ystyr "arweiniad plant" ("*children's guide*") yw'r arweiniad ysgrifenedig a luniwyd yn unol â rheoliad 4;

(**1**) 1976 p.36 Yn adran 9 o Ddeddf 1976 diwygiwyd is-adran (2) a mewnosodwyd is-adran (3A) gan adran 116 a pharagraff 5 (6)(c) o Atodlen 4 i Ddeddf Safonau Gofal 2000 (p.14) ("Deddf 2000"). Mae'r pwerau hyn yn arferadwy gan y Gweinidog priodol, a ddiffinnir yn adran 9(5) o Ddeddf 1976, mewn perthynas â Chymru fel Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac mewn perthynas â Lloegr fel yr Ysgrifennydd Gwladol ac mewn perthynas â Lloegr a Chymru fel yr Ysgrifennydd Gwladol a Chynulliad Cenedlaethol Cymru yn gweithredu ar y cyd. Diwygiwyd is-adrannau (2) a (3) a mewn osodwyd is-adran (5) gan adran 139(2) pharagraff 4(1)(b) o Atodlen 4 i Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2003 p.38.

(**2**) 2000 p.14.

ystyr "Cynulliad Cenedlaethol" ("*National Assembly*") yw Cynulliad Cenedlaethol Cymru;

ystyr "datganiad o ddiben" ("*statement of purpose*") yw'r datganiad ysgrifenedig a luniwyd yn unol â rheoliad 3(1);

mae i "gwarcheidwad" yr ystyr a roddir i "*guardian*" yn adran 5 o Ddeddf Plant 1989(**3**);

ystyr "gwasanaeth mabwysiadu" ("*adoption service*") yw'r weithred o gyflawni swyddogaethau mabwysiadu perthnasol gan awdurdod lleol o fewn ystyr "discharge by that authority of relevant adoption functions" yn adran 43(3)(a) o Ddeddf Safonau Gofal 2000;

rhaid dehongli "rheolwr" ("*manager*") yn unol â rheoliad 6;

ystyr "swyddfa briodol" ("*appropriate office*") mewn perthynas â gwasanaeth mabwysiadu awdurdod lleol —

(a) os oes swyddfa wedi'i phennu o dan baragraff (2) ar gyfer yr ardal y mae'r gwasanaeth mabwysiadu wedi'i leoli ynddi, yw'r swyddfa honno;

(b) mewn unrhyw achos arall, yw unrhyw un o swyddfeydd y Cynulliad Cenedlaethol.

(2) Caiff y Cynulliad Cenedlaethol bennu swyddfa o dan ei reolaeth fel y swyddfa briodol mewn perthynas ag awdurdodau lleol.

(3) Yn y Rheoliadau hyn, mae cyfeiriad —

(a) at reoliad neu Atodlen â Rhif yn gyfeiriad at y rheoliad yn y Rheoliadau hyn, neu at yr Atodlen iddynt, sy'n dwyn y Rhif hwnnw;

(b) mewn rheoliad neu Atodlen at baragraff â Rhif , yn gyfeiriad at y paragraff yn y rheoliad neu'r Atodlen sy'n dwyn y Rhif hwnnw;

(c) mewn paragraff at is-baragraff â llythyren neu rif yn gyfeiriad at yr is-baragraff yn y paragraff hwnnw sy'n dwyn y llythyren honno neu'r Rhif hwnnw.

(4) Yn y Rheoliadau hyn, onid ymddengys bwriad fel arall, mae cyfeiriadau at gyflogi person yn cynnwys—

(a) cyflogi person boed am dâl neu beidio;

(b) cyflogi person o dan gontract gwasanaeth neu gontract ar gyfer gwasanaethau; ac

(c) caniatáu i berson weithio fel gwirfoddolwr;

a rhaid dehongli cyfeiriadau at gyflogai neu at berson sy'n cael ei gyflogi yn unol â hynny.

**Datganiad o Ddiben**

**3.**—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol lunio mewn perthynas â gwasanaeth mabwysiadu ddatganiad ysgrifenedig (y cyfeirir ato yn y Rheoliadau hyn fel "y datganiad o ddiben") a rhaid iddo gynnwys datganiad ynglŷn â'r materion a restrir yn Atodlen 1.

(2) Rhaid i'r awdurdod ddarparu copi o'r datganiad o ddiben i'r Cynulliad Cenedlaethol a rhaid iddo drefnu bod copi ohono ar gael, os gofynnir amdano, i'w archwilio gan y canlynol —

(a) plant y gellir eu mabwysiadu, eu rhieni a'u gwarcheidwaid;

(b) personau sy'n dymuno mabwysiadu plentyn;

(c) personau sydd wedi'u mabwysiadu, eu rhieni, eu rhieni naturiol a'u cyn warcheidwaid;

(ch) pob person sydd yn gweithio at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff (4), rhaid i'r awdurdod sicrhau fod ei wasanaeth mabwysiadu yn cael ei redeg bob amser mewn modd sy'n gyson â'i ddatganiad o ddiben.

(**3**) 1989 p.41.

(4) Ni fydd dim ym mharagraff (3) yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod dorri unrhyw ddarpariaeth arall yn y Rheoliadau hyn, na pheidio â chydymffurfio â hi nac yn ei awdurdodi i wneud hynny.

**Arweiniad Plant**

**4.**—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol lunio arweiniad ysgrifenedig i'r gwasanaeth mabwysiadu (y cyfeirir ato yn y Rheoliadau hyn fel "yr arweiniad plant") a rhaid iddo gynnwys datganiad ynglŷn â'r materion a restrir yn Atodlen 2.

(2) Rhaid i'r awdurdod ddarparu copi o'r arweiniad plant i'r canlynol —

(a) y Cynulliad Cenedlaethol;

(b) pob darpar fabwysiadydd cymeradwy y mae'r awdurdod wedi lleoli plentyn i'w fabwysiadu gyda hwy; ac

(c) pob plentyn (yn dibynnu ar ei oedran a'i ddealltwriaeth), y caniateir ei leoli neu sydd wedi'i leoli i'w fabwysiadu gan yr awdurdod.

**Adolygu'r datganiad o ddiben a'r arweiniad plant**

**5.** Rhaid i bob awdurdod lleol —

(a) cadw'r datganiad o ddiben a'r arweiniad plant o dan sylw ac, os yw'n briodol, eu hadolygu; a

(b) hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol o unrhyw ddiwygiad o'r fath o fewn 28 diwrnod.

# RHAN 2

## RHEOLWYR

**Penodi rheolwr**

**6.**—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol benodi un o'i swyddogion i reoli'r gwasanaeth mabwysiadu a rhaid iddo hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol yn ddi-oed o'r canlynol —

(a) enw'r person a benodwyd yn unol â'r rheoliad hwn; a

(b) y dyddiad y mae'r penodiad i ddod yn weithredol.

(2) Rhaid i'r awdurdod hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol yn ddi-oed os yw'r person a benodwyd o dan baragraff (1) yn rhoi'r gorau i reoli'r gwasanaeth mabwysiadu.

**Ffitrwydd y rheolwr**

**7.**—(1) Rhaid i berson beidio â rheoli'r gwasanaeth mabwysiadu oni bai ei fod yn ffit i wneud hynny.

(2) Nid yw person yn ffit i reoli gwasanaeth mabwysiadu oni bai —

(a) ei fod yn onest ac o gymeriad da;

(b) o roi sylw i faint yr awdurdod a'i ddatganiad o ddiben —

(i) bod gan y person y cymwysterau, y medrau a'r profiad sy'n angenrheidiol i reoli'r gwasanaeth mabwysiadu; a

(ii) bod y person yn ffit yn gorfforol ac yn feddyliol i reoli'r gwasanaeth mabwysiadu; ac

(c) bod gwybodaeth lawn a boddhaol mewn perthynas â phob un o'r materion a restrir yn Atodlen 3.

**Gofynion cyffredinol**

**8.**—(1) Rhaid i'r rheolwr, o roi sylw —

(a) i faint yr awdurdod lleol a'i ddatganiad o ddiben; a

(b) i'r angen am ddiogelu a hybu lles y plant a allai gael eu lleoli, neu sydd wedi'u lleoli, gan yr awdurdod i'w mabwysiadu,

reoli'r gwasanaeth mabwysiadu â gofal, medrusrwydd a medr digonol.

(2) Rhaid i'r rheolwr ymgymryd o dro i dro ag unrhyw hyfforddiant sy'n briodol er mwyn sicrhau bod gan y rheolwr hwnnw y profiad a'r medrau y mae eu hangen i redeg y gwasanaeth mabwysiadu.

**Hysbysu tramgwyddau**

**9.** Os yw'r rheolwr wedi'i gollfarnu o unrhyw dramgwydd troseddol, boed yng Nghymru a Lloegr neu yn rhywle arall, rhaid iddo hysbysu'r Cynulliad Cenedlaethol yn ysgrifenedig ar unwaith—

(a) o ddyddiad a man y collfarniad;

(b) o'r tramgwydd y'i collfarnwyd ohono; ac

(c) o'r gosb a osodwyd arno mewn perthynas â'r tramgwydd.

# RHAN 3

## RHEDEG GWASANAETH MABWYSIADU AWDURDOD LLEOL

**Trefniadau ar gyfer amddiffyn plant**

**10.** Rhaid i bob awdurdod lleol baratoi a gweithredu polisi ysgrifenedig —

(a) sydd wedi'i fwriadu i ddiogelu plant sydd wedi'u lleoli gan yr awdurdod i'w mabwysiadu rhag cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso; a

(b) sy'n nodi'r weithdrefn i'w dilyn os bydd unrhyw honiad o gam-drin neu esgeuluso.

**Staffio**

**11.** Rhaid i bob awdurdod lleol sicrhau, gan roi sylw—

(a) i faint yr awdurdod a'i ddatganiad o ddiben; a

(b) i'r angen am ddiogelu a hybu iechyd a lles y plant a allai gael eu lleoli neu sydd wedi'u lleoli gan yr awdurdod i'w mabwysiadu,

fod nifer digonol o bersonau hyfedr a phrofiadol â chymwysterau addas yn gweithio at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu.

**Ffitrwydd y gweithwyr**

**12.**—(1) Rhaid i awdurdod lleol beidio â gwneud y canlynol —

(a) cyflogi person i weithio at ddibenion eu gwasanaeth mabwysiadu oni bai bod y person hwnnw yn ffit i weithio at ddibenion gwasanaeth mabwysiadu; neu

(b) caniatáu i berson y mae paragraff (2) yn gymwys iddo, weithio at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu oni bai bod y person hwnnw yn ffit i weithio at ddibenion gwasanaeth mabwysiadu.

(2) Mae'r paragraff hwn yn gymwys i unrhyw berson a gyflogir gan berson heblaw'r awdurdod mewn swydd lle y gallai wrth gyflawni ei ddyletswyddau gael cysylltiad rheolaidd â phlant a allai gael eu lleoli, neu sydd wedi'u lleoli, i'w mabwysiadu gan yr awdurdod.

(3) At ddibenion paragraff (1), nid yw person yn ffit i weithio at ddibenion gwasanaeth mabwysiadu awdurdod oni bai —

(a) ei fod yn onest ac o gymeriad da;

(b) bod ganddo y cymwysterau, y medrau a'r profiad sy'n angenrheidiol ar gyfer y gwaith y mae i'w gyflawni;

(c) bod y person yn ffit yn gorfforol ac yn feddyliol i wneud y gwaith y mae i'w gyflawni; ac

(ch) bod gwybodaeth lawn a boddhaol ar gael ynglyn â'r person mewn perthynas â phob un o'r materion a bennir yn Atodlen 3.

(4) Mae'r paragraff hwn yn gymwys pan fydd unigolyn wedi gwneud cais am dystysgrif y cyfeirir ati ym mharagraff 2 o Atodlen 3, ond nad yw'r dystysgrif wedi ei rhoi.

(5) Rhaid i'r awdurdod gymryd camau rhesymol i sicrhau bod unrhyw berson sy'n gweithio at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu nad yw'n cael ei gyflogi gan yr awdurdod ac nad yw paragraff (2) yn gymwys iddo yn cael ei oruchwylio'n briodol wrth gyflawni ei ddyletswyddau.

**Cyflogi staff**

**13.**—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol —

(a) sicrhau bod bob penodiad parhaol sy'n cael ei wneud gan yr awdurdod at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu yn amodol ar gwblhau cyfnod prawf yn foddhaol; a

(b) darparu disgrifiad swydd sy'n amlinellu eu cyfrifoldebau i bob cyflogai sy'n cael ei gyflogi gan yr awdurdod at ddibenion ei wasanaeth mabwysiadu.

(2) Rhaid i'r awdurdod sicrhau bod bob person sy'n cael ei gyflogi gan yr awdurdod at ddibenion y gwasanaeth mabwysiadu —

(a) yn cael ei hyfforddi, ei oruchwylio a'i werthuso'n briodol; a

(b) yn cael ei alluogi o dro i dro i ennill cymwysterau pellach sy'n briodol i'r gwaith y mae'n ei gyflawni.

**Gweithdrefn disgyblu'r staff**

**14.**—(1) Rhaid i bob awdurdod lleol weithredu gweithdrefn disgyblu sydd, yn benodol —

(a) yn darparu ar gyfer gwahardd dros dro cyflogai os bydd angen gwneud hynny o ystyried diogelwch neu les y plant y gellir eu lleoli, neu sydd wedi'u lleoli, gan yr awdurdod i'w mabwysiadu;

(b) yn darparu bod y methiant ar ran cyflogai i hysbysu person priodol o ddigwyddiad cam-drin, neu achos lle mae amheuaeth o gam-drin plentyn sydd wedi'i leoli gan yr awdurdod i'w fabwysiadu yn sail ar gyfer cychwyn achos disgyblu.

(2) At ddibenion paragraff (1)(b), mae person priodol yn un o'r canlynol —

(a) rheolwr y gwasanaeth mabwysiadu;

(b) un o swyddogion y Cynulliad Cenedlaethol;

(c) un o swyddogion yr heddlu;